

2. ENSIMMÄISEN ASTEEN POLYNOMIFUNKTIO

Funktio on *vastaavuus*, joka liittyy muuttujan x jokaiseen arvoon täsmälleen yhden arvon y . Vastaavuus esitetään usein muuttujan x lausekkeena, eli $y = f(x)$.

Esim. 1 Lausekkeen $2x - 6$ avulla muodostetaan funktio $f(x) = 2x - 6$. Laske tämän funktion arvot kohdissa 0, 1, 2, 3, a , $a + 2$.

x	$f(x) = 2x - 6$
0	-6
1	-4
2	-2
3	0
a	$2a - 6$
$a + 2$	$2a - 2$

Muuttujan arvo $x = 3$ on funktion f **nollakohta**, koska $f(3) = 0$.

Funktion *määrittelyjoukko* koostuu kaikista niistä, muuttujan arvoista, joilla funktion arvo voidaan laskea. Sanomme myös, että niillä x :n arvoilla funktio on *määritelty*, eli määrittelyehto toteutuu.

Esim. 2 a) Funktion $f(x) = x^2$ määrittelyjoukko on $\mathbf{R}$, koska jokaisen reaaliluvun neliö voidaan laskea.

b) Funktio $f(x) = \sqrt{x}$ on määritelty, kun $x \geq 0$.

Esim. 3. a) Mikä on funktion $f(x) = x + 3$ määrittelyjoukko?

b) Piirrä funktion kuvaaja.

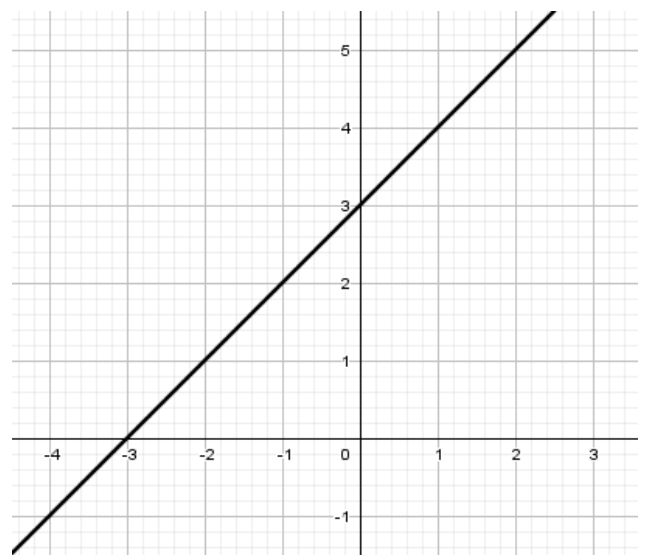
a) lausekkeen $x + 3$ arvo voidaan laskea kaikilla muuttujan x reaaliarvoilla, joten määrittelyjoukko on $\mathbf{R}$.

b)

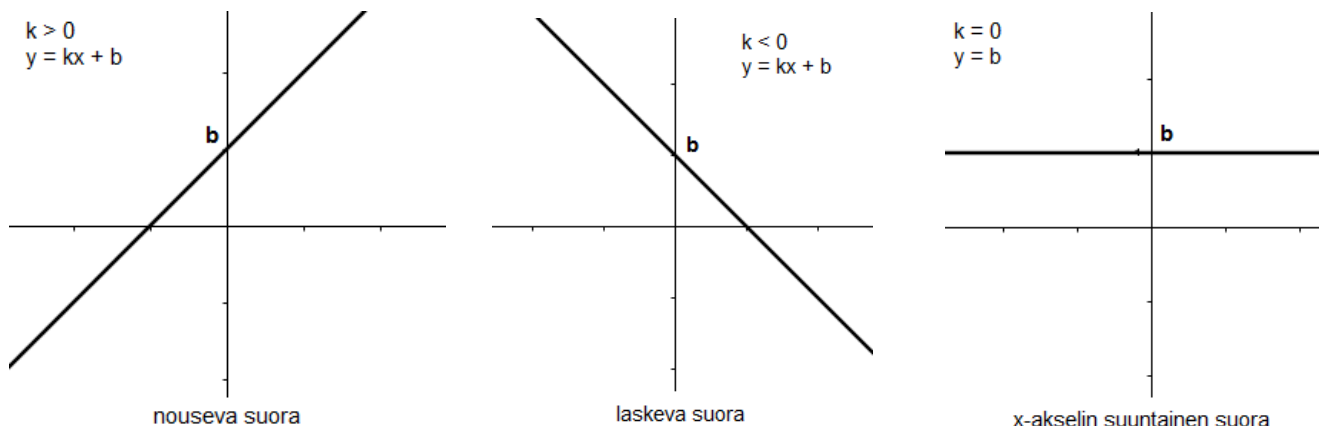
x	$f(x) = x + 3$
0	3
1	4
-3	0

Kuvaaja on *nouseva*

Funktion f nollakohta on, $x = -3$, jossa kuvaaja leikkaa x -akselin.

Lineaarisen funktion $y = kx + b$ kuvaaja on suora. Kulmakerroin k , ilmoittaa, onko suora nouseva ($k > 0$) vai laskeva ($k < 0$). Lisäksi k ilmoittaa suoran jyrkkyyden. Vakiotermi b ilmoittaa suoran ja y -akselin leikkauspisteen.

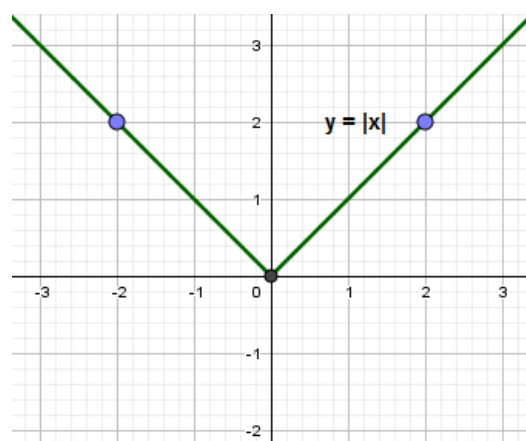
Lineaarinen funktio $y = kx + b$ on joko vakiofunktio ($k = 0$) tai ensimmäisen asteen polynomifunktio ($k \neq 0$)

- Esim. 4** a) Määritä suoran $-x + 2y + 6 = 0$ kulmakerroin
 b) Onko suora nouseva vai laskeva

- a) Kirjoitamme suoran yhtälön ratkaistun muotoon $y = \frac{1}{2}x - 3$. Tästä saamme kulmakertoimen $k = \frac{1}{2}$.
 b) Koska kulmakerroin on positiivinen, on suora *nouseva*

Itseisarvofunktion $y = |x|$ kuvaaja yhtyy suoraan $y = x$, kun $x \geq 0$ ja suoraan $y = -x$, kun $x < 0$

x	$y = x $
0	0
2	2
-2	2

TEHTÄVÄT

1. Laske funktion arvo kohdissa 0, -1, 2, a. $a + 1$

a) $f(x) = \frac{2}{3}x - 2$

b) $f(x) = 2x - \frac{2}{3}$

2. Piirrä samaan koordinaatistoon funktioiden $f(x) = 2x + 1$, $g(x) = -3x + 1$ ja $h(x) = x + 1$ kuvaajat

3. Piirrä samaan koordinaatistoon funktioiden $f(x) = 2x + 2$, $g(x) = 2x + 3$ ja $h(x) = 2x - 1$ kuvaajat

4. Määritä kuvaajien avulla

a) $f(-2)$

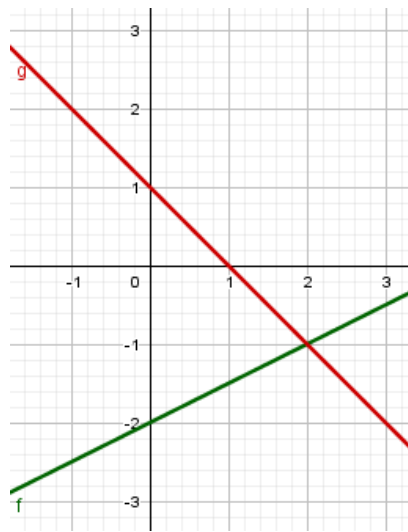
b) $g(0)$

c) $f(3)$

d) millä x :n arvolla $f(x) = 1$

e) millä x :n arvolla $g(x) = -2$

f) millä x :n arvolla $f(x) = g(x)$

5. Määritä funktion nollakohta

a) $f(x) = 2x + 6$

b) $f(x) = \frac{2}{3}x - 4\frac{1}{2}$

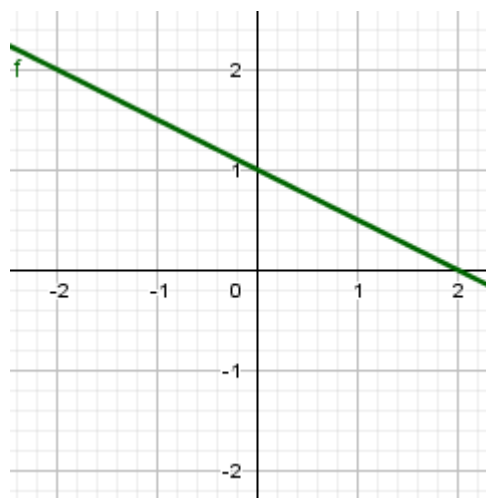
c) $f(x) = 2,3x + 4,6$

d) $f(x) = \frac{5}{6}x + 1\frac{1}{4}$

6. a) Määritä funktion f nollakohta

b) Millä x :n arvoilla $f(x) > 0$

c) Millä x :n arvoilla $f(x) < 0$

7. Olkoon $f(x) = -\frac{5}{4}x + 2$ ja $g(x) = 2x + \frac{3}{4}$. Millä x :n arvolla $f(x) = g(x)$

8. Piirrä funktion f kuvaaja annetussa määrittelyjoukossa, kun $f(x)$ on

a) $x + 1, (0 \leq x \leq 2)$

b) $\frac{1}{2}x - 1, (-2 \leq x)$

9. Laske funktion f nollakohta

a) $f(x) = -\frac{3}{4}x + 6$

b) $f(x) = \frac{4}{3}x + 1$

c) $f(x) = \sqrt{2}x + 4$

d) $f(x) = (1 - \sqrt{3})x + (\sqrt{6} - \sqrt{2})$

10. Olkoon $f(x) = kx + 3$. Määritä k ja piirrä funktion kuvaaja, kun $f(-2) = 4$

11. Piirrä funktion f kuvaaja

a) $f(x) = |x - 1|$

b) $f(x) = |2x - 4|$

c) $f(x) = |\frac{1}{2}x - 1|$

12. Suora $y = kx + b$, kulkee pisteiden kautta $(-2,1)$ ja $(1,3)$ kautta

a) piirrä suoran kuvaaja

b) Määritä k ja b

13. Piirrä funktion kuvaaja

a) $f(x) = |3 - x|$

b) $f(x) = |-\frac{2}{3}x + 3|$

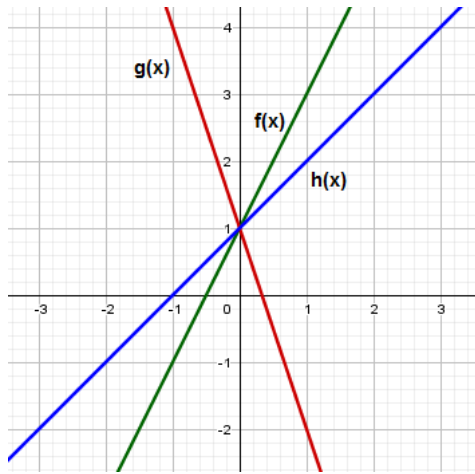
c) $f(x) = |\frac{1}{3}x + \frac{1}{6}|$

VASTAUKSET

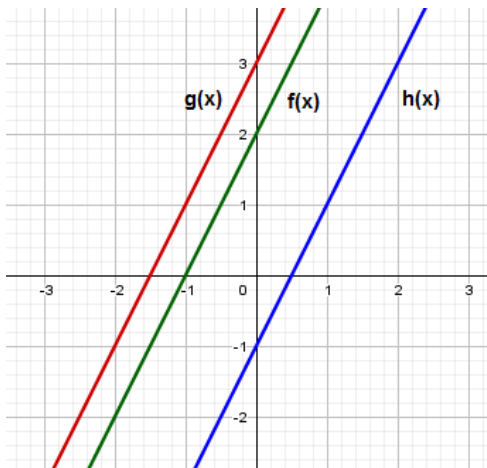
1. a) $-2, -2\frac{2}{3}, -\frac{2}{3}, \frac{2}{3}a - 2, \frac{2}{3}a - \frac{4}{3}$

b) $-\frac{2}{3}, -2\frac{2}{3}, 3\frac{1}{3}, 2a - \frac{2}{3}, 2a + \frac{4}{3}$

2.

3.

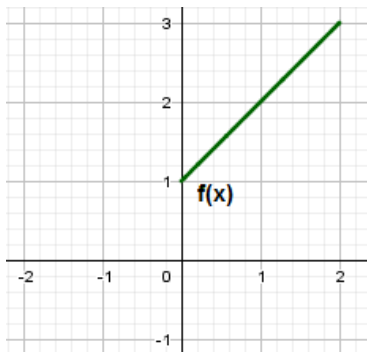
4. a) -3 b) 1 c) $-\frac{1}{2}$ d) $x = 6$ e) $x = 3$ f) $x = 2$

5. a) $x = -3$ b) $x = 3$ c) $x = -2$ d) $x = -\frac{3}{2}$

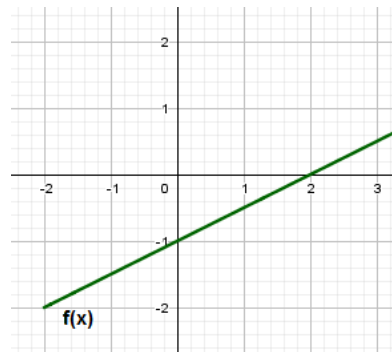
6. a) $x = 2$ b) $x < 2$ c) $x > 2$

7. $x = \frac{5}{13}$

8. a)

b)

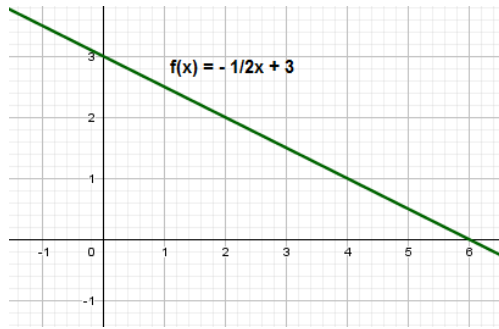
9. a) $x = 10$

b) $x = -\frac{3}{4}$

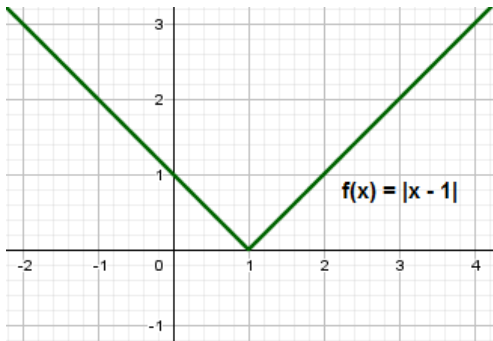
c) $x = -2\sqrt{2}$

d) $x = \sqrt{2}$

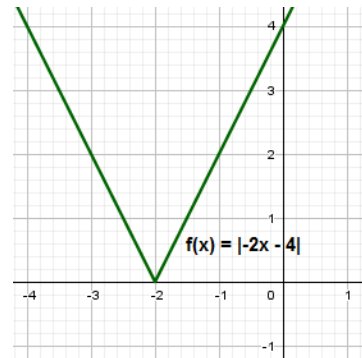
10. $k = -\frac{1}{2}$

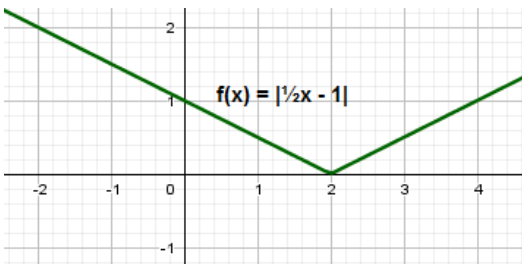
11. a)

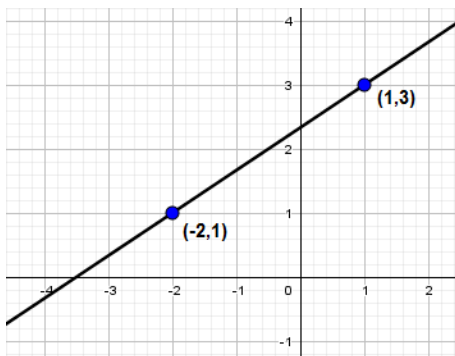
b)

c)

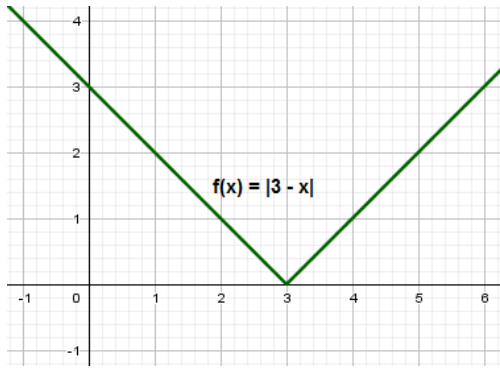

12. a)

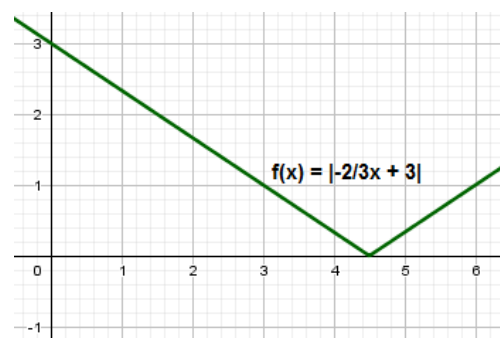

b) $k = \frac{2}{3}$ $b = \frac{7}{3}$

13. a)

b)

c)

